

La Claustre ho vomita tot

LLIBRES / NARRATIVA / 4 DESEMBRE, 2018

Fa temps vaig llegir les memòries de Jeannette Winterson, *Why Be Happy When You Could Be Normal?*, en què explica els tràngols que va passar quan va intentar sortir de l'armari en una casa d'Accrington, Anglaterra, governada per una mare depressiva i fanàtica que era més devota que tota la institució de l'Església junta i creia que Satanàs s'amagava darrere de les cortines. Recordo quedar bastant parada amb la manera com Winterson parlava de l'intent de suïcidi o de les veuetes que sentia a dins del cap. També recordo una amiga dient-me que aquell llibre l'havia fet riure com una mala cosa. I tenia raó: narrava la cruesa amb gràcia.

Els llits dels altres, de l'Anna Punsoda, no té humor anglès però té humor de secà, que també és força càustic. La novel·la ha guanyat l'últim Premi Roc Boronat i surt publicada al segell Amsterdam d'Ara Llibres. S'hi explica la història de la Claustre —dues línies d'*spoiler*: una infantesa amb abús sexual, pare alcohòlic i mare depressiva, els inferns conseqüents i, després d'una vintena bastant moguda, el renaixement que té lloc a l'inici de l'edat adulta. L'obra de Punsoda és una novel·la en forma de memòries: la Claustre parla en primera persona i domina el relat. Tant aquí com amb Winterson, i partint de contextos molt diferents, els tràngols es gestionen amb franquesa i humor. La Claustre va sobreviuint

gràcies al que ella mateixa anomena una «rialla macabra, tendra, que em sobrevenia de manera intempestiva i gratuïta».

Passa que els temes delicats s'han de tractar amb cura, però la delicadesa pren moltes formes. Un excés de sentimentalisme pot ser contraproduent: sovint repelleix i et fa veure l'autor com un xantatgista amb les intencions massa clares. Vaig sospitar-ho amb *Tan poca vida*, la novella de Hanya Yanagihara: encara podria defensar-la, però el deteniment amb què exhibia les misèries d'altri generava sospita. Diria que la seva tesi era que les coses dolentes també s'han de mirar de cara, però hi ha moltes maneres d'acostar-s'hi.

L'estratègia de l'Anna Punsoda es recolza sobretot en gestionar l'equilibri entre un humor que no és gens compassiu i una tendresa exempta de sentimentalisme, i en aquest sentit se'n surt amb escreix.

Els llits dels altres s'articula amb una estructura rodona, que de bon principi ens assegura que tot va bé si acaba bé. Tres capítols amb títol —al principi, al mig i al final— ens situen al present de la protagonista; la resta, numerats, expliquen càpsules cronològiques de la vida de la Claustre: l'alcoholisme del pare, la negligència tristoia de la mare, l'afició per les banyeres —una forma de desaparèixer—, el sexe —una forma de desaparèixer— o l'evolució dels trastorns alimentaris —una altra forma de desaparèixer. Tot i la simetria de l'estructura, que comença i acaba al mateix lloc, el fet que cada capítol es dediqui a un tema o una relació concreta imprimeix en la novella una certa sensació de fragmentarietat, com si hi faltés una última capa de vernís.

Bona part de la novella se centra en el cos de la Claustre i, sobretot, en la seva necessitat de controlar-lo i maltractar-lo. El pes o la pena es traslladen a la matèria i prenen formes molt gràfiques, com la imatge d'una persona de caminar «tort i foradat, amb un braç dedicat a espantar bèsties». Els trastorns alimentaris la persegueixen durant anys, però la protagonista se salva gràcies a la manca de compassió per si mateixa: la narradora desglossa la seva història amb quotes molt baixes de sentimentalisme, com deia més amunt, i la tensió entre el que es narra i la manera com es narra genera una fricció molt benvinguda. Temes pregons i seriosos es tracten amb una naturalitat i una falta d'ambigüitat que, sorprenentment, ens deixa bastant frescos. En aquest sentit, la novella està plena de morts i de penjats però supura empena.

Segurament, hi ha diversos trets de secà: algun deix de vocabulari, tot i que no exagerat —«fatxada», «quarto», dir «a deu o onze anys»— i, com ja he dit, un humor negre que ho mata tot. La prosa és àgil, avança serena i ràpida, no s'embarbussa i descriu amb hilaritat situacions que són efectivament hilarants. Un dels exemples més representatius és el capítol de les caques (gran *spoiler*): tota la família s'ha reunit per celebrar els vint anys de la Claustre i ella, que ha begut tota una ampolla de laxants, es caga a sobre a mig sopar. S'excusa com pot i corre a amagar-se a una habitació, on defeca el que no està escrit dins d'una capsa de sabates. Punsoda ho narra tot amb profusió de detalls, pel broc gros: «Vaig buidar un torrent espès i pudent, que no parava, no parava, per espant meu, perquè la capsa s'estovava i no resistiria gaire més». I, alhora, allunya la narradora del seu propi drama i fa que es miri des de fora: «Aleshores va venir-me una altra cargolada, molt més

forta que les altres, que tot d'una em va posar al meu lloc: als vint anys d'una dona patètica que mentia cada dia a tothom i no donava res al món. Si almenys n'hagués tingut quinze per poder justificar-me! Però ja en tenia vint. Vint!». La hilaritat probablement s'aconsegueix a través d'aquests mecanismes: l'abundància de detalls escabrosos i el doble joc de la narradora, que surt del seu propi drama i se situa (i ens convida a situar-nos) en l'espectre tragicòmic.

Alhora, en ocasions aquesta mena d'autoanàlisi peca d'excessiu. Sembla que la narradora ens vulgui incitar a llegir la història d'una manera determinada, i el lector pot sentir que li faltaria espai per treure conclusions pròpies. Ara, també es podria al·legar que aquesta manera d'omplir el discurs forma part del *modus operandi* de la Claustre. Al cap i a la fi, es tracta d'una narradora poc fiable que domina el relat, que escull quines escenes explica i el to d'antiheroïna que gasta: ven una imatge. Per què ens n'hauríem de refiar? Sabem — ens ho ha dit — que ha mentit molt. Aquesta sospita és interessant perquè, com a lectora, t'obliga a agafar distància i a llegir-te-la entre línies. I aquesta desconfiança fa que la protagonista sigui molt més profunda i molt més complexa.

Hi ha qui l'ha equiparat amb Maria Guasch perquè les dues miren de reüll el passat i totes dues ho fan, també, amb l'existència d'abusos sexuals. I és cert que totes dues tenen un nervi i uns ímpetus de vulgaritat —benvingudíssima!— que oxigenen el text. Ara, la prosa d'*Els fills de Llacuna Park* és tensa i continguda, la trama avança lenta i hi ha un moment de revelació; mentre que la novel·la d'Anna Punsoda és molt més directa, aparentment sense filtres i centrada en un sol personatge. Per continuar amb la dinàmica de la Claustre, l'obra pren la forma d'una bona vomitada. Tot ho descobrim bastant d'entrada, de manera que el que sosté la trama és una prosa molt ben travada, l'equilibri entre humor i tendresa i una morbositat inevitable, terreny pantanós. Però el cert és que, plantejat i escrit com està, el debut funciona la mar de bé i casa amb el passat de la protagonista. És bèstia i molt lògic: només pot narrar-se d'aquesta manera un personatge que ho ha tret quasi tot per la boca i el cul, i que ara es riu del mort i del qui el vetlla.

ETIQUETES: ANNA PUNSODA ARA LLIBRES ELS LLITS DELS ALTRES PREMI ROC BORONAT

IRENE PUJADAS | ÚLTIMES PUBLICACIONS

(Sant Just Desvern, 1990). Grau en Humanitats i màster en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. Va treballar cinc anys a la revista *butxaca* i ara busca activitats per a «Barcelona Ciutat de la Literatura» i escriu a mit'ans com *La Llanca*, *Ara Llegim* o *Barcelona Metropolis*. És una de les editores i fundadores de la revista de creació *BRANCA*.

Articles relacionats

El dol i la 'ardineria emocional

Punsoda VS. Punsoda

Si la remenes amb un bastó

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018